

พฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตและทัศนคติการใช้เนื้อหา ด้านสุขภาวะบนอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ*

สุวิษ ธีระโคตร วท.ม.**

วีรพงษ์ พลนิกรกิจ PhD***

บทคัดย่อ

สถานการณ์การเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความพร้อมทั้งทางกาย ใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองได้ อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางหนึ่งที่ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางเนื่องจากความสามารถให้บริการที่หลากหลายรูปแบบและมีความรวดเร็ว จึงทำให้ผู้สูงอายุใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างมาก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้สูงอายุต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเนื้อหาสาระด้านสุขภาวะ โดยสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 410 คน จากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปในชมรมผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าทดสอบที ค่าทดสอบเอฟ และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-55 ปี พักอาศัยนอกเขตเทศบาลเมือง มีการศึกษามัธยมศึกษาและปริญญาตรี ทำงานในส่วนราชการ และมีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ต 1-5 ปี วัตถุประสงค์หลักของการใช้ คือ เพื่อการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและผู้รู้ และการแสวงหาความรู้ด้านสุขภาพอนามัย ด้วยโปรแกรมเฟซบุ๊ก ระดับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่อยู่ที่ทักษะการเข้าถึงและทักษะการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา อาชีพและการทำงาน ประสบการณ์การใช้งาน และวัตถุประสงค์ในการใช้งาน แตกต่างกันมีระดับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) การเปรียบเทียบทัศนคติการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์และวัตถุประสงค์การใช้งานที่แตกต่างกัน มีเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ต การให้ความเชื่อต่อเนื้อหาที่ได้รับ และการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยนี้คือ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพสามารถสื่อสารเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสุขภาวะกับผู้สูงอายุผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ แต่ต้องตระหนักถึงความไม่เท่าเทียมกันของระดับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุด้วย

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ต สุขภาวะผู้สูงอายุ

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาต้นแบบการบริการดิจิทัลเพื่อสุขภาวะของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**นักศึกษาหลักสูตรวิทยาการสารสนเทศดุสิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

***รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Internet usage behaviors, literacy, and attitude towards utilization of wellness content on the internet among Thai elderly*

Suwich Tirakoat M.Sc.**

Weerapong Polnigongit PhD***

Abstract

In the increasingly ageing society in Thailand, preparing physical, mental, social, and intellectual health is a necessity for to improve elderly's quality of life and self-reliance. Internet is a widely used medium because of its wide range of service performance and service speed. Therefore, the number of elderly using internet is increasing significantly every year. Objectives of this research were 1) to study the behavior and internet literacy of older people, and 2) to compare elderly's attitude towards internet utilization and wellness contents. Data collection was completed by using a survey of 410 older people aged of 50 years and over in Nakhon Ratchasima elderly club. Data were analyzed with descriptive statistics, t-test, F-test, and Post-hoc tests with LSD.

Results found that the majority of elderly responding to the survey were 50-55 years old, living outside the municipality, had a secondary school or undergraduate levels of education, working as government employee, had 1-5 years experience of using the internet with a primary purpose to communicate with friends and health professional by Facebook, and had Internet literacy of access and analysis skills. Moreover, elderly with different education levels, career and work, Internet use experience, and objective in using internet had significantly different levels of internet literacy ($p < .05$). In terms of Internet use attitude, it was found that the elderly who had different levels of internet use experience and objective of using internet had significantly different of levels of attitudes about the reason of use, the trust of content, and the use of content from the Internet ($p < .05$). Results from this study suggested that caregivers may communicate wellness-related content to the elderly through the internet, but must be aware of the inequality of elderly's Internet literacy.

Keywords: internet literacy, internet use behavior, elderly wellness

*This article is the part of Doctor of Information Science Program in Information Technology dissertation titled Model Development of Digital Services for Elderly's Wellness in Northeastern Region of Thailand.

**Ph.D. Candidate of Doctor of Information Science Program in Information Technology, Suranaree University of Technology.

***Associate Professor, School of Information Technology, Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology.

บทนำ

การรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยว่า ประเทศไทย พ.ศ. 2557 ก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” เนื่องจากมีจำนวนผู้สูงอายุสูงถึง 10 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด มีแนวโน้มกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อผู้สูงอายุมีมากถึงร้อยละ 20 ในประมาณปี พ.ศ. 2568 มากไปกว่านั้น ในอีกไม่ถึง 10 ปีต่อไป ประเทศไทยถูกคาดการณ์ว่าจะเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” เมื่อมีผู้สูงอายุมีถึงร้อยละ 28¹ ถึงแม้ว่าการเพิ่มจำนวนขึ้นของผู้สูงอายุจะกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพียงใด แต่ผู้สูงอายุยังคงมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในฐานะเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าในครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ² เนื่องจากผู้สูงอายุถือเป็นบุคคลที่มีทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม และทุนสัญลักษณ์ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม³ รวมทั้งวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมไทยยังคงนิยมได้รับการอบรมสั่งสอนจากประสบการณ์ของผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถช่วยส่งเสริม เลี้ยงดู กล่อมเกลาลูกหลานให้เป็นพลเมืองดี มากไปกว่านั้น ยังเป็นเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรปกป้องคุ้มครองลูกหลานและองค์กร ด้วยการเป็นผู้นำและศูนย์กลางทางจิตใจของผู้คนโดยทำให้คนในครอบครัวหรือสังคมรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และไม่โดดเดี่ยว^{4,5} ความสำคัญที่กล่าวมาสะท้อนถึงความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีคุณค่า เช่น การพัฒนาศักยภาพเพื่อมีสมรรถนะในการทำงาน การส่งเสริมสุขภาพ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น⁶

แนวนโยบายของภาครัฐดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้วยการสร้างความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อมีความรู้แนวทาง และเตรียมความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้^{7,8} ด้วยการพัฒนาระบบการเรียนรู้และสื่อสารสาธารณะ โดยเน้นพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุให้มีความสามารถจัดการความรู้ ข้อมูล เนื้อหาสาระสนเทศ การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับบริบทการสื่อสารสมัยใหม่ซึ่งมักใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสื่อสาร⁹ ดังนั้น อินเทอร์เน็ตจึงถือเป็นเทคโนโลยีที่มีประโยชน์ และเป็นสื่อที่อำนวยความสะดวกได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้สูงอายุยอมรับและมีแนวโน้มในการใช้งานเทคโนโลยีนี้¹⁰ ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ผู้สูงอายุในปัจจุบันมีความสามารถและมีประสบการณ์การใช้งาน

อินเทอร์เน็ต โดยสามารถใช้งานได้ทั้งด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เคลื่อนที่¹¹ ด้วยเหตุผลด้านความสะดวกและรวดเร็ว การใช้งานไม่ยุ่งยาก สามารถใช้ได้ทุกที่ทุกเวลา ค้นหาข้อมูลข่าวสารได้ทุกประเภท การรับรู้ถึงประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต การช่วยให้รู้เหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งเป็นช่องทางในการสื่อสารอีกด้วย¹¹⁻¹³ ทั้งนี้ แรงจูงใจอันดับต้นๆ ของผู้สูงอายุเลือกที่จะใช้อินเทอร์เน็ต คือ การช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร และโต้ตอบกับบุคคลอื่นได้อย่างอิสระโดยไม่มีเงื่อนไขด้านเวลาและสถานที่ เช่น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น¹³

ถึงแม้ว่า การใช้อินเทอร์เน็ตทั้งเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระและการติดต่อสื่อสารของผู้สูงอายุมีมากดังที่กล่าวมาข้างต้น ข้อเสียและปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตก็มีเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ทำให้ผู้สูงอายุบางคนเป็นผู้เสพติดอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลทางลบต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลและสังคมโดยรวม¹⁴ มากไปกว่านั้น เมื่อผู้สูงอายุใช้งานต่อเนื่องเป็นเวลานานจะส่งผลเสียต่อสุขภาพกาย เช่น ปวดเมื่อยตามคอ แขน และหลัง รวมทั้งแสบตา เป็นต้น¹¹ ดังนั้น ประเด็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุจากการใช้อินเทอร์เน็ตต้องให้ความสำคัญ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ความเสี่ยงจากการใช้งานจะทำให้ผู้ใช้ไม่มีพฤติกรรมความหลงใหลและการเสพติดการใช้งาน¹⁵ ดังนั้น หากจะต้องประยุกต์ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องศึกษาการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุด้วย¹⁶

ดังนั้น ผู้เขียนมีความมุ่งหมายจะประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางสำหรับถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุ บทความนี้จึงได้สำรวจและบรรยายพฤติกรรมการใช้งานระดับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต และทัศนคติการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปเป็นปัจจัยสำหรับออกแบบการสื่อสารเนื้อหาผ่านอินเทอร์เน็ต

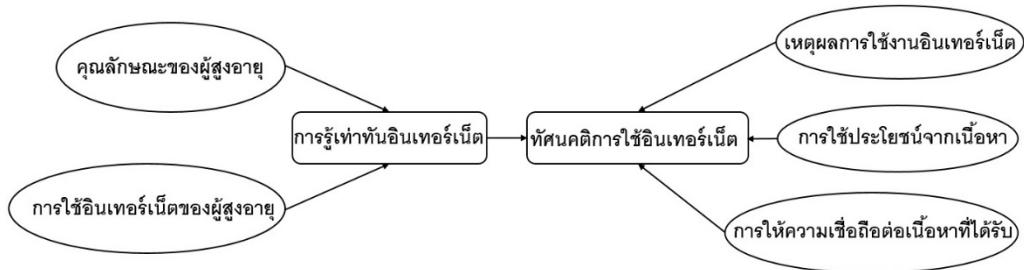
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้และการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้สูงอายุต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและเนื้อหาสาระด้านสุขภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ คือ คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์และการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ สะท้อนให้เห็นถึงระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตได้

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นผู้นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไปในเขตจังหวัดนครราชสีมา 733,770 คน¹⁸ คำนวณขนาดด้วยสูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane) ที่ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 5% ได้เท่ากับ 399.78 คน ตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากชมรมผู้สูงอายุ เก็บข้อมูลด้วยแบบสำรวจพฤติกรรมและทัศนคติต่อการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตเพื่อสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 การใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 19 ข้อ และส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 8 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.845 ผลการตรวจสอบแบบสำรวจที่ได้รับกลับมาและมีความสมบูรณ์รวม 410 ฉบับ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test ค่า F-test และการทดสอบ Post-hoc ด้วย LSD

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-55 ปี จำนวน 230 คน (ร้อยละ 56.1) มีวุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและประกาศนียบัตรวิชาชีพมากที่สุด จำนวน 154 คน (ร้อยละ 37.6) รองลงมา เป็นระดับปริญญาตรีจำนวน 132 (ร้อยละ 32.2) ทำงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างภาครัฐและข้าราชการมากที่สุด จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาเป็นกลุ่มคนที่ทำงานที่บ้านและวัยเกษียณอายุงานจำนวน 125 คน

ปีที่ 36 ฉบับที่ 1 : มกราคม - มีนาคม 2561

นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างกันของทัศนคติการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ต การใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับ และการให้ความเชื่อถือต่อเนื้อหาที่ได้รับ ดังรูปภาพที่ 1

(ร้อยละ 30.5) และผู้สูงอายุส่วนมากพักอาศัยนอกเขตเทศบาลจำนวน 247 คน (ร้อยละ 60.2)

2) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ พบว่า ประสิทธิภาพการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุเมื่อพิจารณาจากจำนวนในแต่ละช่วงประสิทธิภาพไม่แตกต่างกันมากนัก ช่วงประสิทธิภาพที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ใช้งานอินเทอร์เน็ตมาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 142 คน (ร้อยละ 34.6) รองลงมาคือ 1 – 5 ปี และน้อยที่สุดคือ น้อยกว่า 1 ปี โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการใช้คือ เพื่อเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและผู้มีความรู้ มีจำนวนมากที่สุดเท่ากับ 189 คน (ร้อยละ 46.1) รองลงมาคือ เพื่อเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ จำนวน 132 คน (ร้อยละ 32.2) โดยที่เว็บไซต์ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าศึกษาเนื้อหาด้านสุขภาพคือ เว็บไซต์ของบริษัทหรือองค์กรพาณิชย์ (dot COM) จำนวน 151 คน (ร้อยละ 36.8) รองลงมาคือ เว็บไซต์ขององค์กรภาครัฐและสถาบันการศึกษา (dot GO, AC) จำนวน 85 คน (ร้อยละ 20.7) นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุจำนวนมากที่สุดใช้คือ เฟซบุ๊ก จำนวน 234 คน (ร้อยละ 57.1) รองลงมาคือ ไลน์ จำนวน 105 คน (ร้อยละ 26.6)

3) การใช้งานโปรแกรมประยุกต์และกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน (life style) ผู้สูงอายุ มีความสามารถในการใช้โปรแกรมประยุกต์และทำกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตด้านการอ่านและการสืบค้นเนื้อหา ติดตามข่าวสาร และการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมด้านความบันเทิง และการสืบค้นข้อมูลใน WWW ในขณะที่กิจกรรมด้านการลงทุน และ

การใช้จ่ายออนไลน์ มีจำนวนน้อยที่สุด

4) การจำแนกการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ โดยใช้เกณฑ์ประเมินจากรายการคำถามในแบบสำรวจที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล นับจำนวน และร้อยละ ตามระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต ได้ดังนี้

4.1) ทักษะการเข้าถึง (access) เป็นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสมาร์ตโฟน เพื่อเข้าใช้เว็บไซต์และสังคมออนไลน์ ประเมินจากรายการคำถาม ได้แก่ ความสามารถในการใช้งาน 1) ประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ต 2) เว็บไซต์หลักที่ใช้เข้าศึกษาเนื้อหา 3) สื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้สูงอายุใช้ และ 4) การอ่าน ติดตามข่าวสาร และตรวจสอบอีเมลล์ผ่าน WWW พบว่า ผู้สูงอายุมีทักษะนี้จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 36.09

4.2) ทักษะการวิเคราะห์ (analysis) เป็นความสามารถที่ผู้สูงอายุทำความเข้าใจเนื้อหาที่ถูกเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต ประเมินจากรายการคำถามเพิ่มจากทักษะการเข้าถึง คือ วัตถุประสงค์หลัก: เพื่อเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ด้านสุขภาพ และความสามารถในการค้นหาข้อมูลตามความต้องการด้วยโปรแกรมค้นหา (search engine) เช่น google เป็นต้น พบว่า ผู้สูงอายุมีทักษะนี้จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20

4.3) ทักษะการประเมิน (evaluation) เป็นความสามารถในการให้คุณค่าหรือระบุประโยชน์ที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเชื่อถือและปฏิบัติตามเนื้อหาสาระที่ถูกเผยแพร่ ประเมินจากรายการคำถามเพิ่มเติมจากทักษะการวิเคราะห์ คือความสามารถในการ ทำกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับหุ้นและการลงทุน การซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ และการทำธุรกรรมออนไลน์ และการให้ความเชื่อถือ เว็บไซต์ dot GO, AC พบว่า ผู้สูงอายุมีทักษะนี้จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 14.88

4.4) ทักษะการสร้างสรรค์ (create) เป็นความสามารถที่ผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประมวลให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ และสร้างเนื้อหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข้อความ รูปภาพ คลิปวีดิทัศน์ คลิปเสียง เป็นต้น รวมทั้งมีความพร้อมเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่น ๆ ได้ รายการคำถามที่ใช้ประเมินเพิ่มเติมจากทักษะการประเมิน คือ วัตถุประสงค์หลักของการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นแหล่งติดตามและเผยแพร่ข่าวสารความสามารถในการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และระดับการศึกษา

พบว่า ผู้สูงอายุมีทักษะนี้จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.83

4.5) ทักษะการสื่อสาร (communication) เป็นความสามารถที่ผู้สูงอายุสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตในการนำเสนอหัวข้อความรู้และความคิดเห็นที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังบุคคลอื่น ๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รายการคำถามที่ประเมินเพิ่มเติมจากทักษะการสร้างสรรค์ คือ การมีวัตถุประสงค์การใช้งานเพื่อเป็นช่องทางติดต่อ สื่อสารกับเพื่อน และผู้มีความรู้ และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นด้านสุขภาพรวมทั้งความสามารถในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการเขียนกระทู้คำถาม การตอบคำถาม หรือการสนทนา พบว่า ผู้สูงอายุมีทักษะนี้จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

5) การเปรียบเทียบระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุแสดงในตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ และเขตที่พักอาศัยแตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันของทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์การใช้งานอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันมีระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของวัตถุประสงค์การใช้งานแล้ว พบว่า ทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของทุกคู่วัตถุประสงค์การใช้งานแตกต่างกันทั้งหมด ทั้งนี้ ผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์ใช้เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น มีระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตสูงกว่าผู้สูงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างของทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุที่น่าสนใจอื่น ๆ ได้แก่ 1) ระดับทักษะการรู้เท่าทันสอดคล้องกับระดับของกลุ่มประกอบด้วย (1) อาชีพและการทำงาน พบว่า ผู้สูงอายุที่ยังทำงานในภาครัฐ มีระดับทักษะการรู้เท่าทันสูงกว่ากลุ่มอาชีพและการทำงานอื่น ๆ (2) ระดับการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตสูงกว่าด้วย 2) ระดับทักษะการรู้เท่าทันขัดแย้งกับระดับกลุ่ม เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้สูงอายุอายุที่มีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตน้อยกว่ามีระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การใช้มากกว่า

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ

กลุ่ม	ผลรวมยกกำลังสอง	ค่า df	ค่าเฉลี่ยยกกำลังสอง	ค่า F/ค่า t	Sig. (2-tailed)
ช่วงอายุ	6.34	3	2.11	1.29 (F)	0.276
ระดับการศึกษา	18.04	4	4.51	2.80 (F)	0.026*
อาชีพและการทำงาน	19.72	4	4.23	3.07 (F)	0.016*
เขตที่พักอาศัย				0.913 (t)	0.362
ประสบการณ์การใช้งาน	13.42	2	6.71	4.16 (F)	0.016*
วัตถุประสงค์การใช้งาน	513.34	3	171.11	445.28 (F)	0.000**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 05. **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 01.

6) การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้สูงอายุต่อการใช้อินเทอร์เน็ต 3 ด้านการเปรียบเทียบทัศนคติการใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ 3 ด้าน ดังแสดงผลในตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุที่ระดับการศึกษา อาชีพและการทำงาน ประสบการณ์การใช้งาน และวัตถุประสงค์การใช้งาน อินเทอร์เน็ตต่างกัน มีทัศนคติด้านเหตุผลการใช้งาน อินเทอร์เน็ตแตกต่างกัน ในขณะที่ ทุกกลุ่มของผู้สูงอายุมีทัศนคติด้านการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับแตกต่างกันต่าง ยกเว้นกลุ่มอาชีพและการทำงานเท่านั้นที่มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้สูงอายุที่มีเขตที่พักอาศัย ประสบการณ์การใช้งาน และวัตถุประสงค์การใช้งานต่างกัน มีการให้ความเชื่อถือเนื้อหาที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตต่างกัน มากไปกว่านี้เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่แล้ว แต่ละด้านยังมีความน่าสนใจในความแตกต่างกันภายในกลุ่ม ดังนี้

1. ทัศนคติด้านเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คือ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตน้อยกว่า (น้อยกว่า 1 ปี) มีระดับทัศนคติด้านเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ตน้อยกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์สูงกว่า (กลุ่ม 1-5 ปี และมากกว่า 5 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างในทัศนคติด้านนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีระดับทัศนคติด้านเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และ 2) กลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์การแสวงหาความรู้ด้านสุขภาพ มีระดับทัศนคติด้านเหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ตน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2. ทัศนคติด้านการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ 1) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีทัศนคติด้านนี้สูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาอื่น ๆ และ 2) ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตน้อยกว่า มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตน้อยกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์สูงกว่า สำหรับผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุ และเขตที่พักอาศัยต่างกันมีระดับทัศนคติด้านนี้ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณารายคู่ของผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุต่างกันแล้ว พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่อายุน้อยกว่ามีระดับทัศนคติด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุสูงกว่า

3. ทัศนคติด้านการให้ความเชื่อถือเนื้อหาที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 คือ ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตต่างกัน เมื่อพิจารณารายคู่แล้ว พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์น้อยกว่า มีระดับทัศนคติด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์การใช้งานสูงกว่า ในขณะที่ผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์การใช้งานอินเทอร์เน็ตต่างกัน มีความแตกต่างกันของระดับทัศนคติด้านการให้ความเชื่อถือเนื้อหาที่ได้รับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เมื่อพิจารณารายคู่แล้ว พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีวัตถุประสงค์การใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น มีระดับทัศนคติด้านนี้น้อยกว่ากลุ่มผู้สูงอายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทัศนคติการใช้อินเทอร์เน็ตตามกลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่ม	ค่า df	เหตุผลการใช้งานอินเทอร์เน็ต		การใช้ประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับ		การให้ความเชื่อถือเนื้อหาที่ได้รับ	
		ค่า F/t	P-value	ค่า F/t	P-value	ค่า F/t	P-value
ช่วงอายุ	3	2.28	0.079	4.69	0.003**	1.92	0.125
ระดับการศึกษา	4	4.63	0.001**	5.16	0.000**	2.01	0.092
อาชีพและการทำงาน	4	2.41	0.049*	0.55	0.698	0.49	0.739
เขตที่พักอาศัย	(-)	1.13	0.258	2.87	0.004**	2.14	0.033*
ประสบการณ์การใช้งาน	2	23.72	0.000**	18.82	0.000**	8.452	0.000**
วัตถุประสงค์การใช้งาน	3	4.24	0.006**	3.36	0.019*	4.23	0.006**

(-) เป็นการวิเคราะห์ค่า t-Test

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 05.

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 01.

การอภิปรายผล

สรุปและอภิปรายผลการวิจัยครั้ง ได้ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมและการรู้เท่าทันการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ 1) ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 50 – 60 ปี ระดับการศึกษาเป็นมัธยมศึกษาจนถึงปริญญาตรี เป็นบุคคลที่ทำงานเป็นข้าราชการหรือพนักงานของภาครัฐ และทำงานที่บ้านรวมทั้งผู้เกษียณอายุงาน มีเขตที่พักนอกเทศบาล เป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่ใช้อินเทอร์เน็ต 2) ประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้สูงในแต่ละช่วงวัยมีปริมาณเท่า ๆ กัน โดยที่วัตถุประสงค์การใช้งานอินเทอร์เน็ตอันดับต้น ๆ คือ เพื่อการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและผู้รู้ และเป็นแหล่งแสวงหาความรู้ในเรื่องที่สนใจ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ Facebook เป็นสื่อหลัก อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุจำนวนมากยังคงค้นหาเนื้อหาสาระด้านสุขภาพในเว็บไซต์ที่ไม่ใช่แหล่งสารสนเทศด้านสาธารณสุขและการศึกษาโดยตรง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการหลงเชื่อข้อมูลด้านสุขภาพที่เป็นการค้าได้ 3) ความสามารถด้านการใช้งานโปรแกรมประยุกต์ในอินเทอร์เน็ต 3 อันดับแรก ได้แก่ การใช้เพื่ออ่านและติดตามข่าวสาร การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (ทั้งการโพสต์กระทู้ และการสนทนา) และการค้นหาเนื้อหาสาระและข้อมูล ตามลำดับ 4) ระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุที่ประเมินได้ เรียงตามลำดับทักษะสูงไปถึงต่ำ ได้แก่ การเข้าถึง การวิเคราะห์ การประเมิน การสื่อสาร และการสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยที่ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา อาชีพและการทำงาน ประสบการณ์การใช้งาน และมีวัตถุประสงค์การใช้

งานอินเทอร์เน็ตต่างกัน มีระดับทักษะการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตต่างกันด้วย หากพิจารณาว่า การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตสามารถช่วยให้ผู้ใช้ใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ มีความปลอดภัย รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดอันตรายที่อาจจะตามมาเมื่อใช้งานอย่างไม่มีการตรวจสอบสอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ กองราช¹⁵ ที่สรุปว่า การรับรู้ถึงความเสี่ยงของการใช้งานจะทำให้ผู้ใช้เกิดความระมัดระวังในการใช้งานมากขึ้น และจะไม่ใช้งานหากมีความรู้สึกว่าตนจะได้รับความเสี่ยง ดังนั้น การให้ความรู้และฝึกอบรมเกี่ยวกับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตจะทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประโยชน์และปลอดภัย

2. ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์อินเทอร์เน็ตและความเชื่อถือเนื้อหาที่ได้รับ 1) เหตุผลของการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ความเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ค้นพบเนื้อหาได้สะดวก และเข้าถึงได้อย่างง่ายและหลากหลายช่องทาง ซึ่งสอดคล้องกับ สมาน ลอยฟ้า¹¹ ที่สรุปว่า ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารเนื่องจากมีความสะดวกและรวดเร็ว ใช้งานไม่ยุ่งยาก ใช้ได้ทุกที่ที่เวลา ประกอบกับแรงจูงใจที่ กันตพล บันทัดทอง¹³ ได้สรุปไว้คือ แรงจูงใจด้านความประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ความเพลิดเพลินในการใช้งานจนทำให้เกิดความรู้สึกชอบ สนุกสนาน รวมถึงเป็นการกระทำตามกระแสนิยม¹⁵ จะทำให้เกิดการใช้อินเทอร์เน็ตมากเกินไป ซึ่งส่งผลเสียต่อสุขภาพ (ทางกายทางจิตใจและอารมณ์ สังคมและสิ่งแวดล้อม และจิตวิญญาณ

และจิตปัญญา) ของผู้สูงอายุ¹⁴ ดังนั้น การใช้งานอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่ผู้สูงอายุรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานเป็นช่องทางการสื่อสารทางสุขภาพ (health communication channel) เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ต้องบรรจุเนื้อหาอย่างน้อย 2 ประเภท ได้แก่ การดูแลสุขภาพภาวะของผู้สูงอายุ นำเสนอตามหลักการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ และ ข้อเสนอเรื่องความปลอดภัยในการใช้งานอินเทอร์เน็ต 2) ทศนคติการใช้ประโยชน์จากเนื้อหาสาระที่ผู้สูงอายุได้จากอินเทอร์เน็ต เกิดขึ้นได้จากความคิดเห็นทางบวก และความตั้งใจปฏิบัติตามเนื้อหาที่ได้รับ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้สูงอายุมีความเชื่อถือนับถือระดับมากต่อเนื้อหาด้านสุขภาพที่ได้จากอินเทอร์เน็ตนั่นเอง โดยสอดคล้องกับข้อสรุปของ วรณรัตน์ รัตนวรางค์¹² ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อันหาข้อมูลสุขภาพจากแพทย์ ซึ่งเป็นแหล่งเนื้อหาความรู้ที่มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้น การพัฒนาสื่อเนื้อหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ และการเผยแพร่ในรูปแบบที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย ในแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้สูงอายุตัดสินใจเข้าใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น มีข้อเสนอแนะการใช้งาน และ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการใช้งานผลการวิจัย 1.1) ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งเห็นได้จากการใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารกับบุคคลอื่นด้วยโปรแกรมประยุกต์ไลน์และเฟซบุ๊ก รวมทั้งกิจกรรมหลักของการใช้งานอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุคือ การอ่านและการติดตามข่าวสาร การสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ และการสืบค้นเนื้อหาสาระที่ต้องการ ดังนั้น หากผู้ปฏิบัติด้านการบริการสุขภาพต้องการสื่อสารเนื้อหาสาระที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อกลุ่มผู้สูงอายุสามารถที่จะสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์และเผยแพร่เนื้อหาเหล่านั้นผ่านเครือข่ายได้ 1.2) การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ การพยาบาล หรือการส่งเสริมและป้องกันสุขภาพของผู้สูงอายุจากผู้ให้บริการด้านสุขภาพ (พยาบาล, อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน, หรือภาคีด้านสุขภาพในชุมชน) จำเป็นต้องตระหนักถึงความแตกต่างของระดับ

ทักษะการรู้เท่าทันของแต่ละกลุ่มผู้สูงอายุ ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพและการทำงาน ประสบการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ต และจุดประสงค์ของการใช้งานอินเทอร์เน็ต ด้วย เช่น ความสามารถในการตีความหมาย การประเมินเนื้อหาเป็นต้น ซึ่งผู้สูงอายุอาจนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติตามอย่างถูกต้องตามวิธีหรือผิดวิธีก็ได้ตามแต่ละระดับการรู้เท่าทัน

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต ซึ่งหมายถึงความสามารถและทักษะในการเข้าถึงฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเนื้อหา แล้วนำเนื้อหาสาระมาวิเคราะห์ ประเมิน และเผยแพร่ สิ่งที่ได้พบจากงานวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีระดับการรู้เท่าทันในขั้นการเข้าถึงและการวิเคราะห์ จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาการส่งเสริมความรู้การรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ตในระดับประเมินสร้างสรรค์ และสื่อสาร แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันอย่างแท้จริง และ 2.2) การรู้เท่าทันสุขภาพหรือความแตกจาด้านสุขภาพ¹⁷ (health literacy) มีการกำหนดระดับคล้ายคลึงกับการรู้เท่าทันอินเทอร์เน็ต แต่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้บริการทางสุขภาพ เช่น ความเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับยาและสุขภาพ การประเมินคำโฆษณาสรรพคุณของยา เป็นต้น ประเด็นนี้เป็นอีกเรื่องที่มีความน่าสนใจที่จะต้องศึกษาระดับการรู้เท่าทันสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งการสร้างกิจกรรมส่งเสริมความรู้การรู้เท่าทันสุขภาพอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนโครงการวิจัยประเภททุนบัณฑิตศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2560 และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

References

1. Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute (TGRI). Situation of the elderly 2015. Bangkok: Amarin Printing and Publishing PCL; 2016.
2. Srisontisuk S. Sociology of the elderly situation: facts and forecasting in Thai society. Bangkok: Chulalongkorn University; 1996.
3. Brown P. Active Aging: Roles of the Aged Groups and "Capitals" Utilized in Elderly Care Movement. Humanities and Social Science 2014; 31(3): 97 – 120.

4. Upayokin P. The happiness of elderly [internet]. 2010. [cited 2017 Apr 25]. Available from: http://www.thaicam.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=310:2010-08-06-07-39-29&catid=81:2010-08-06-03-43-56&Itemid=147
5. Obioha EE, T'soeunyane PG. The Roles of the Elderly in Sotho Family System and Society of Lesotho, Southern Africa. *Anthropologist* 2012; 14(3): 251-260.
6. Office of the National Economic and Social Development Board. The National Economic and Social Development Plan: The Twelfth Plan (2017 - 2021) [internet]. 2017. [cited 2017 Jun 17]. Available from: http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420
7. Office of the National Economic and Social Development Board. The National Economic and Social Development Plan: The Eleventh Plan (2012 - 2016) [internet]. 2013. [cited 2017 Jun 17]. Available from: <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
8. Ministry of Social Development and Human Security, The National Elderly Board. The National Elderly Plan: the Second Plan (2002 - 2021). Bangkok: Theppenwanish Printing House; 2010.
9. Thai Health Promotion Foundation. Direction, Goals, and Strategies in 10 Years (2012 - 2021) [internet]. 2013. [cited 2017 Jun 10]. Available from: <http://resource.thaihealth.or.th/library/academic/13320>
10. Lertwachara K, Charupan K. The study of the problem of technology learning of the elderly. Bangkok: College of Innovation, Thammasat University; 2012.
11. Loipha S. The internet use behavior of adults in the rural area. *Information* 2014; 21(2); 18 – 28.
12. Rattanawarang W. Elderly's Internet usage for health information in Bangkok region. *Journal of Behavioral Science for Development* 2015; 7(1): 169-185.
13. Buntadthong K. Social Network Usage Behavior and Bangkok Older Person's Satisfaction. [Master thesis]. Pathum Thani: Bangkok University; 2015.
14. Wanchaitanawong W, Choopun K. A survey of Internet utilization and impacts of Internet utilization on students of Boromarajonnani College of Nursing Chiang Mai. *Journal of Nursing and Education* 2014; 7(3): 124 – 132.
15. Kongrach P. The study of teenagers' behaviors in using Social Networking Sites (SNSs) in Thailand: A case study of Facebook. Bangkok: College of Innovation, Thammasat University; 2011.
16. Nahm E-S, et al. Usability of health web sites for older adults: A Preliminary study. *Computers, Informatics, Nursing* 2004; 22(6): 326 - 334.
17. Keawkhumkeng K, Tripetchsri-urai N. Health literacy, 2nd ed. Bangkok: New Thammada Press (Thailand) Co, Ltd.; 2011.
18. Department of Provincial Administration. The population of Nakhon Ratchsima Province classified by age [internet]. 2015. Available from: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php